

ÅRSBERETNING 2004

FOR

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG

OG

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSENHED

1. BAGGRUND

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg blev nedsat i foråret 1998 med henblik på at styrke forskningen på Justitsministeriets område, herunder bl.a. rådgive justitsministeren om forskningspolitiske spørgsmål, vurdere behovet for forskning, fremsætte forslag til forskningsprojekter og koordinere forskningen dels inden for hele Justitsministeriets område og dels med forskningen på andre ministeriers områder. Endvidere skal udvalget medvirke til, at oplysninger om forskning er let tilgængelige for myndigheder og forskere, og efter anmodning fra justitsministeren medvirke ved udarbejdelsen af generelle retningslinier for tildeling af offentlige midler til konkrete forskningsprojekter m.v.

I efteråret 1997 ansatte Justitsministeriet en forsknings- og dokumentationskonsulent til varetagelse af konkrete forsknings-, statistik- og dokumentationsopgaver samt sekretariatsfunktioner i forhold til Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Med ansættelse af yderligere personale blev Forskningsenheden etableret i 2001.

Der er årligt afsat et beløb til finansiering af ekstern forskning.

Årsberetningen oplyser om den virksomhed, der har fundet sted på disse områder i 2004.

2. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG

2.1. Sammensætning

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg består af repræsentanter for Justitsministeriets departement, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigsadvokaten, Rigspolicefen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Fængselsinspektører, Det Kriminalpræventive Råd, Retspsykiatrisk Klinik, Danmarks Statistik, Sundhedsministeriet, Socialministeriet og Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd. Endvidere er 6 udvalgsmedlemmer fra universiteterne personligt udpegede.

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg havde i 2004 følgende sammensætning:

Medlem

Politimester Karsten Petersen
Politimester Signe Justesen
Professor, dr. jur. Jørgen Dalberg-Larsen

Indstillet af

Rigspolicefen
Foreningen af Politimestre i DK
Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd

Fængselsinspektør Bodil Philip	Foreningen af fængselsinspektører, vice-fængselsinspektører og økonomichefer
Landsdommer Lis Sejr	Den danske Dommerforening
Adm. overlæge Peter Kramp	Retspsykiatrisk Klinik
Vicestatsadvokat Lykke Sørensen	Rigsadvokaten
Kontorchef Carsten Torpe	Danmarks Statistik
Sekretariatschef Anne Karina Nickelsen	Det Kriminalpræventive Råd
Afdelingschef Thorkild Fogde	Justitsministeriets departement
Kontorchef Marianne Secher	Direktoratet for Kriminalforsorgen
Fuldmægtig Jacob Preisler	
senere fuldmægtig Nicolaj Bjørn Jensen	Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Fuldmægtig Carsten Skovgaard Nielsen	Socialministeriet

Personligt udpegede medlemmer:

Professor, dr. jur. Flemming Balvig	Københavns Universitet
Professor, dr. jur. Henning Koch	Københavns Universitet
Lektor, dr. crim. Annika Snare	Københavns Universitet
Professor, lic.jur. Gorm Toftegaard Nielsen	Århus Universitet
Lektor, dr. jur. Jens Evald	Århus Universitet
Lektor Ingrid Lund-Andersen	Århus Universitet

Professor, dr. jur. Flemming Balvig er formand for udvalget.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet valgte i 2004 at udtræde af udvalget med begrundelsen, at udvalgets arbejdsområde ligger uden for Indenrigs- og Sundhedsministeriets ressort.

2.2. Mødeaktiviteter

Der er i 2004 afholdt et møde i udvalget, d. 8. december.

2.3. Udvalgets virksomhed

2.3.1. Oversigt over forsknings- og statistikopgaver inden for Justitsministeriets område

Der er udarbejdet et katalog over behovet for forskning inden for de forskellige sagsområder, der henhører under Justitsministeriets departement, Justitsministeriets styrelser samt inden for Rigspolitichefens og Rigsadvokatens område.

Kataloget fokuserer primært på behovet for evaluering af aktuelle lovændringer m.v. og for forskning i relation til fremsatte lovforslag. Endvidere supplerer udvalgsmedlemmerne løbende med ønsker om især mere almene forskningsprojekter inden for Justitsministeriets område. Kataloget opda-

teres og drøftes kontinuerligt med henblik på at have et overblik over igangværende og mulige kommende forskningsopgaver på Justitsministeriets område.

2.3.2. Prisopgave

Med henblik på at styrke de studerendes interesse for forskning inden for Justitsministeriets område har Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg indstiftet en pris for bedste studenterafhandling vedrørende et givet emne. Prisen er på 25.000 kr. Emnet for prisopgaven i 2003, med prisuddeling ved udvalgmødet i 2004, var "Privat påtale eller påtalebegæring i offentlige straffesager". Prisen, der blev overrakt af justitsminister Lene Espersen, blev givet for en juridisk studenterafhandling med titlen "Den private straffesags forløb", skrevet af stud. jur., nu cand. jur. Søren Martin Jensen.

Prisopgaven 2004 med indleveringsfrist 1. august 2005, vil gå til den bedste besvarelse af en opgave om "Ægtefællebidrag".

Nærmere information om opgavens afgrænsning og om indlevering af opgave er annonceret i relevante tidsskrifter og på Justitsministeriets hjemmeside: www.jm.dk

2.3.3. Forskningsprojekter om indbrudstyveri

Indbrudstyveri er en af de former for kriminalitet, der er mest udbredt. På trods heraf er der gennemført meget lidt forskning på dette område. Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg har derfor prioriteret indbrudstyveri som forskningsområde. Der er endvidere udarbejdet forslag til forskellige forskningsprojekter. På denne baggrund er der bevilget midler fra Justitsministeriets Forskningspulje til et projekt om international empirisk forskning på området, om omfanget af reviktimisering, om indbrudstyveriernes tidsmæssige fordeling og om indbrudstyves mobilitet (afstand mellem gerningssted og indbrudstyvens bolig). Der er også søgt indhentet midler fra andre fonde til denne forskning, men det er dog ikke lykkedes.

2.3.4. Udvidet offerstatistik

På initiativ af Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg er det fra og med år 2002 blevet muligt for Danmarks Statistik at udarbejde en særlig offerstatistik. Statistikken, der offentliggøres årligt, oplyser om køn og alder på ofre for forskellige former for personfarlige forbrydelser.

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg har ønsket at supplere denne statistisk med oplysninger om 1) gerningsstedets art, 2) relationen mellem offer og gerningsmand og 3) eventuel anvendelse af våben. Dette vil dog antagelig først blive muligt i forbindelse med en kommende omlægning af politiets sagsbehandlingssystem (POLSAS). I mellemtiden arbejdes med andre muligheder for at indfri i hvert fald dele af dette ønske til statistikken, evt. ved ændring af politiet journalplan eller ved samkøring med andre informationskanaler hos politiet.

2.3.5 Deltagelse i international offerundersøgelse og ny, separat dansk voldsofferundersøgelse

Danmark deltog i International Crime Victimization Survey (ICVS) for første gang i 2000, betalt af midler fra Justitsministeriets Forskningspulje. I efteråret 2004/foråret 2005 gennemføres ICVS igen, denne gang finansieres af EU-midler og gennemført af Gallup Europe. Desværre ser det ud til, at den nye undersøgelse, på grund af ændring af udvælgelsesmetode for respondenter, ikke bliver helt sammenlignelig med undersøgelsen fra 2000.

I 1995/96 blev der på Rigspolitechefens foranledning gennemført en undersøgelse om voldsofre. Det er besluttet at gentage undersøgelsen i 2005/06. Danmarks Statistik skal stå for dataindsamlingen, og spørgsmålene fra sidste undersøgelse genbruges og suppleres med enkelte nye spørgsmål. Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitechefen finansierer undersøgelsen, og data bearbejdes af Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard.

3. SEKRETARIATET

3.1. Personale

Mag. art. et dr. jur. Britta Kyvsgaard er forskningschef for forskningsenheden og sekretær for Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Fuldmægtig, cand. scient. soc. Susanne Clausen var frem til februar 2004 ansat som fuldmægtig primært med henblik på at bistå med sekretariats- og forskningsopgaver. Hanne Stevens blev ansat som fuldmægtig i forskningsenheden i juli 2004. Jakob Roepstorff blev oktober 2004 ansat som fuldmægtig med henblik på færdiggørelse af en evaluering af retsmæglingsforsøget.

Der har i 2004 været knyttet fire studentermedhjælpere til forskningsenheden: Stud. scient. soc. Anne-Julie Boesen Pedersen (barselsorlov fra september 2004), stud. scient. soc. Jakob Roepstorff (indtil oktober 2004), stud. scient. soc. Hanne Stevens (frem til juli 2004) og stud. scient. soc. Trine Møller Lagoni.

3.2. Forsknings-, statistik- og udredningsopgaver

Der er i årets løb gennemført en række opgaver enten efter anmodning eller på eget initiativ. Forskningsrapporter m.v. er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk under *Forskning og dokumentation*: Rapporter fra forskningsenheden.

3.2.1. Til brug for Retsudvalget og for en senere evaluering af ungdomssanktionen er der gennemført en undersøgelse af ungdomssanktioner og ubetingede domme, der i 2003 er idømt unge lovovertrædere under 18 år. Der er endvidere foretaget en devaluering af afviklingen af det første år af ungdomssanktionen. Se *'Redegørelse om ungdomssanktioner og ubetinget fængselsstraffe til*

unge lovovertrædere, 1. januar til 31. december 2003 og *'Forløbet af ungdomssanktionens første år'*.

3.2.2. Til brug for Rigsadvokatens statistiske redegørelse om varetægtsfængsling i isolation 2003 er der udarbejdet en statistik, baseret på afsluttede isolationsfængslinger i 2003. Statistikken omfatter bl.a. oplysninger om kriminalitetens art, se *'Statistik om isolationsfængsling i 2003'* og *Rigsadvokaten Informerer, nr. 42, 2004*.

3.2.3. Til brug for Rigsadvokatens opgørelse over behandlingen af straffesager vedrørende psykisk og mentalt afvigende kriminelle og med henblik på en senere evaluering af tidsbegrænsningen af foranstaltninger efter §§ 68-69 er der udarbejdet en statistik, baseret på de behandlingsdomme, der er idømt i 2003. Se *'Foranstaltningsdomme 2003'* og *Rigsadvokaten Informerer, nr. 44, 2004*.

3.2.4. Efter anmodning fra justitsministeren er der gennemført en undersøgelse af fogedretternes praksis i samværs- og forældremyndighedssager. Undersøgelsen er baseret på samtlige sager på dette område fra 2002. Undersøgelsen sigter primært på at belyse, om der er forskellig praksis i de forskellige fogedretter. Se *'Fogedretternes praksis i samværs- og forældremyndighedssager'*.

3.2.5. Der er gennemført en evaluering af den offerrådgivningsordning, der blev introduceret i 1998. Evalueringen er baseret på både en spørgeskemaundersøgelse og interview med offerrådgivere m.v. Se *'Offerrådgivningerne i Danmark – en evalueringsrapport'*.

3.2.6. Der er gennemført en undersøgelse af lægdommeres repræsentativitet, særlig med henblik på etnisk baggrund. Der er sammenlignet med en tilsvarende undersøgelse fra 2000. Se *'Lægdommer-rapport 2004'*.

3.2.7. Der er gennemført en undersøgelse af sammenhængen mellem skole- og uddannelsesforløb og kriminalitet. Undersøgelsen er baseret på data fra Danmarks Statistik og angår en fødselskohorte, der følges fra deres 10. til deres 34. år. Rapporten er under offentliggørelse på hjemmesiden.

3.2.8. Som led i regeringens handleplan til bekæmpelse af vold mod kvinder har Danmark deltaget i en international undersøgelse af vold mod kvinder (IVAWS). Forskningsenheden står sammen med Flemming Balvig for den danske undersøgelse. De første resultater af undersøgelsen blev fremlagt på et møde i Dansk kriminologisk Selskab i maj 2004. Den endelige rapport forventes offentliggjort på Justitsministeriets hjemmeside i løbet af foråret 2005.

3.2.9. Til brug for Visionsudvalgets arbejde er der gennemført en undersøgelse af *befolkningens forventninger til fremtidens politi*, delvis i samarbejde med Flemming Balvig og Lars Holmberg, Københavns Universitet. Undersøgelsens resultater vil indgå i udvalgets rapport.

3.2.10. En evaluering af retsmæglingsforsøget var fortsat i gang ved årets udløb. Evalueringen bygger på en spørgeskemaundersøgelse, som parterne, deres eventuelle advokater og retsmæglerne deltager i. Der er endvidere gennemført interviews med samtlige retsmæglere og med nogle af parterne og partsadvokaterne. En midtvejsrapport om forsøget blev udarbejdet i 2004, se '*Midtvejsrapport om retsmæglingsforsøget*'.

3.2.11. Ved årets udgang var en *evaluering af alkoholistbehandlingen af spritbilister* under udarbejdelse. Undersøgelsen sigter på at belyse, om alkoholistbehandlingen er mere eller mindre effektiv end de kortvarige frihedsstraffe, spritbilisterne fik inden alkoholistbehandlingsordningen gennemførtes.

3.2.12. Ved årets udgang var en *evaluering af forsøg med anger management* til unge, der er dømt for vold, under planlægning. Undersøgelsen skal så vidt muligt belyse effekten af anger management.

3.2.13. Ved årets udgang var en *undersøgelse af etniske minoriteter i Kriminalforsorgen* under planlægning. Undersøgelsen skal kortlægge omfanget af etniske minoriteter og blyse om Kriminalforsorgen – ved sammenligning med en tilsvarende undersøgelse fra 2000 – i dag har flere problemer med etniske minoriteter.

3.2.14. I årets løb er der desuden udarbejdet en række notater om bl.a. udviklingen i sanktioner for vold, udviklingen i brug af samfundstjeneste, danskernes bekymring for vold og kriminalitet og udviklingen i børns og unges kriminalitet.

3.3 Dokumentation

3.3.1. Justitsministeriet har via medlemskab af Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi taget initiativ til dannelsen af en nordisk kriminologisk bibliografi – Bibliography of Nordic Criminology – der rummer oplysninger om forskning fra og med 1. januar 1999. Af Justitsministeriets Forskningspulje er der endvidere bevilget midler en dansk bibliografi fra 1945, som er indarbejdet i den nordiske bibliografi. Bibliografien findes på www.nsfk.org. Der anvendes engelske søgeord, så også forskere fra lande uden for Norden kan drage nytte af bibliografien.

3.3.2. I forbindelse med en lovændring i 2000, som vedrører tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69, er det besluttet, at forskningsenheden skal oparbejde en database med oplysninger om nye foranstaltningsdomme med henblik på årligt at kunne udarbejde en statistik herover samt med henblik på senere at kunne foretage en evaluering af lovændringen, jf. også pkt. 3.2.3. ovenfor.

3.3.3. I forbindelse med indførelsen af ungdomssanktionen, jf. straffelovens § 74 a, i 2001 er det besluttet, at forskningsenheden skal oparbejde en database med oplysninger om nye ungdomssanktionsdomme med henblik på såvel en løbende statistik vedrørende anvendelsen af den nye sanktion som på en senere evaluering af sanktionen, jf. også pkt. 3.2.1. ovenfor. Der indsamles endvidere løbende oplysninger fra kommunerne om forløbet af de enkelte sanktioner.

3.4 Eksternt udvalgsarbejde m.v.

Britta Kyvsgaard har i 2004 været:

Medlem af Danmarks Statistiks Forskningsudvalg

Rådsmedlem i Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi

Medlem af Den Voldsforebyggende Enheds tænketank

Medlem af følgegruppe vedrørende Projekt Fokus

Medlem af arbejdsgruppe om psykisk syge lovovertrædere

Medlem af følgegruppe vedrørende evaluering af Skejbyprojektet

Medlem af bestyrelsen i Dansk Kriminalistforening

Medlem af repræsentantskabet for Dansk Forsorgsselskab

Mødedeltager for Sundhedsstyrelsen i EMCDD-møde

Mødedeltager i EU og FN møder om fælles europæisk kriminalstatistik.

4. FORSKNINGSBEVILLINGER

4.1. Prioritering af forskningsbevillinger

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg har besluttet, at følgende retningslinier bør gælde for bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje:

- 1) Den højeste prioritet gives til *forskning og evaluering i forbindelse med lovforberedende arbejde, lovændringer og forsøgsvirksomhed inden for Justitsministeriets område*. Ønsket om at styrke forskningen inden for Justitsministeriets område udspringer i høj grad af behovet for at få en forskningsbaseret viden på netop disse områder, herunder ikke mindst viden om betydningen af lovændringer. Det er derfor naturligt, at det er denne form for forskning, der især søges fremmet gennem bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje.
- 2) Anden prioritet gives *forskning i mere almene, aktuelle problemstillinger, som knytter sig til den politiske debat, eller som er af grundlæggende betydning for det felt, Justitsministeriet dækker*. Udvalget og ministeriet må primært søge at stimulere universitetsforskere og andre til at påtage sig disse opgaver og sekundært sikre, at forskningen gennemføres som rekvireret forskning.

Med henblik på at stimulere de studerendes interesse for forskning og for Justitsministeriets fagområde er det endvidere besluttet, at *studentprojekter kan støttes med mindre beløb*. Det forudsætter,

at projekterne vedrører emner, som er af interesse for Justitsministeriet, at projekterne i øvrigt er af en karakter, som en mindre forskningstrænet kan forventes at få udbytte af, og at vedkommende superviseres af en etableret forsker.

4.2. Retningslinier for udbetaling af midler fra Justitsministeriets forskningspulje

Der er udarbejdet en standardskrivelse med retningslinier for, hvorledes midler udbetales og administreres, med vilkår for oppebørsel af løn, for indlevering af regnskab og rapport m.v. Retningslinierne følger i meget høj grad dem, Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd har udformet.

4.3. Bevillinger fra Justitsministeriets forskningspulje i 2004

Der er i 2004 bevilget midler til følgende projekter:

En analyse af *indbrudstyveriers tidsmønstre*. Bevilget 48.000 kr. til forsker, ph.d. Dave Sorensen, Københavns Universitet.

En opfølgende *undersøgelse af anmeldte voldtægter 2000-2002*, svarende til undersøgelse vedrørende anmeldte voldtægter 1990-1992. En supplerende bevilning på 150.000 kr. til professor Flemming Balvig, Københavns Universitet.

Et projekt om *rekruttering af islamiske terrorister i Europa*. Bevilget 308.000 til forsker Michael Taarnby Århus Universitet.

En *evaluering af Skejby-modellens kriminalpræventive effekt*. Bevilget 245.000 til forsker Linda Kjær Minke, CASA.

En analyse af *indbrudstyves mobilitet*. Bevilget 198.000 kr. til forsker, ph.d. Dave Sorensen, Københavns Universitet.

Et projekt om *privat politi og private vagtværn*. Bevilget 204.000 til forsker, ph.d. Peter Kruize, Københavns Universitet.

Et projekt om *retshjælp i Danmark*. Bevilget 200.000 til lektor, ph.d. Bettina Lemann Kristiansen, Århus Universitet.

Der er i 2004 sammenlagt bevilget godt 1.5 mio. kr. fra Justitsministeriets Forskningspulje, inklusiv bevillinger fra tidligere år.

4.4. Resumé af afsluttede forskningsprojekter

4.4.1. Af Justitsministeriets Forskningspulje er der i 2000, 2001 og 2002 bevilget midler til ”**En historisk prospektiv undersøgelse af psykosociale forhold for internationalt adopterede børn i Nordjyllands Amt.**” Undersøgelsen er gennemført af overlæge Connie Fensbo, Aalborg Psykiatriske hospital.

Resumé:

I slutningen af 1999 påbegyndtes en videnskabelig studie af alle 1040 internationalt adopterede børn og unge, der var ankommet til Nordjyllands Amt i perioden 1.4.1976 –31.3.1998. Som sammenligningsgruppe (kontrolgruppe) er der via CPR-registeret udtrukket 5200 personer, som matcher på køn og alder. Tilladelse til forskningen er indhentet fra Etisk Komité og Datatilsynet.

Ved manuel gennemgang af samtlige adoptionsjournaler beroende i Amtsgården er udhentet oplysninger om børn og forældres CPR-numre, børnenes alder ved ankomst, fødeland samt oplysninger om børnenes legemlige og psykiske tilstand.

4 artikler, der er baseret på registeroplysninger, er udarbejdet; alle med informationer fra Landspatientregisteret eller Det psykiatriske centralregister:

1) En artikel om hvilke sygdomme og tilstande der var oplyst om før ankomst, sammenlignet med sygdomme fundet ved ankomst samt de følgende få år. Undersøgelse viser, at sygdomme hos de adopterede børn herunder svære legemlige misdannelser kun i beskedent omfang var oplyst inden adoptionen.

2) Svære psykiske lidelser blev undersøgt og sammenlignet for de to grupper af børn. Der er fundet stor forskel mellem de adopterede og kontrolgruppen vedrørende psykiske lidelser. Således har 12 adopterede (1.2 %) fået stillet diagnosen mental retardering mod 9 danske børn (0.2%). 4 af disse adopterede børn var over 4 år ved ankomst. Samlet viste det sig, at 58 adopterede mod 161 i kontrolgruppen ($p= 0.0001$) havde eller udviklede svære psykiske lidelser.

3) Svære legemlige lidelser er ligeledes undersøgt og sammenlignet for de to grupper af børn. Flere adopterede børn end børn i kontrolgruppen er blevet hospitalsbehandlet for svære legemlige sygdomme. Det drejede sig specielt om svære infektioner, endokrine (kirtel) lidelser samt medfødte misdannelser.

4) Forekomsten af skilsmisser blandt adoptionsforældre har fra adoptionsselskabernes side været omtalt som minimale. Ved den videnskabelige undersøgelse der er udført vedrørende dette emne, er hovedvægten af undersøgelsen lagt på børn, hvis forældre var blevet skilt, inden børnene var 17 år, og dermed i langt de fleste tilfælde forventedes endnu at være hjemmeboende. Resultatet viste, at

100 adoptionsbørn (9,6 %) og 454 (8,7 %) kontrolbørn i samme aldersgruppe oplevede forældres skilsmisse mindst en gang.

En spørgeskemaundersøgelse er efter yderligere tilladelse fra Etisk Komité gennemført i erkendelse af, at registerbaserede oplysninger vedrørende hospitalsbehandlede personer kun viser toppen af isbjerget, idet behandling i primærsektoren (praktiserende læge, speciallæger og psykologer) ikke er medtaget, besluttedes at gennemføre to spørgeskemaundersøgelser med henblik på oplysninger af psykologisk karakter. Alle adopterede mellem 13 og 17 år samt kontrolbørnene blev via forældrene tilsendt et CBCL (Child Behaviour Checklist)

Youth version - et skema de selv skulle udfylde. Samtidig fik forældrene Parent's version af CBCL. Endvidere fik mødre til alle adopterede børn fra Sydkorea og fra de Østeuropæiske lande samt tilsvarende danske kontrolmødre med børn i alderen 7-13 år tilsendt Parent's version af CBCL samt til mødrene et PSI spørgeskema (Parent's Stress Index). Både hos danske biologiske mødre og hos adoptionsmødre fandtes stor stress i forhold til børnenes adfærd og tilstand. I familier med børn fra Østeuropa fandtes signifikant større og flere problemer end hos andre børns forældre.

Et gennemgående træk i samtlige af de videnskabelige undersøgelser er mange svære problemer i adoptionsfamilierne, problemer som forældrene ikke får fornøden og tidlig hjælp til. Oplysninger fra giverlande er ukorrekte, og det findes nødvendigt at stramme op omkring udvælgelsen af børn, der modtages til adoption i Danmark. Dels betyder de store legemlige, psykiske og psykologiske problemer store belastninger for såvel børn som forældre, men samtidigt store økonomiske udgifter både for samfundet og for den enkelte familie.

Ud over egne epidemiologiske undersøgelser er en oversigtsartikel om alle engelsk- eller skandinavisksprogede artikler af god videnskabelig kvalitet og omhandlende international adoption udfærdiget.

4.4.2. I 2000 blev der af Justitsministeriets Forskningspulje bevilget midler til projektet **”Kriminalitet og skizofreni – den tidsmæssige relation mellem dom og sygdom samt psykopatologiske forskelle mellem kriminelle og ikke-kriminelle skizofrene.”** Undersøgelsen er gennemført af læge Runa Munkner, psykiatrisk afd. ved KAS Glostrup.

Resumé:

Kriminaliteten blandt skizofrene er højere end i almenbefolkningen og støt stigende på trods af, at kriminaliteten i resten af befolkningen er stagneret. Dette gælder især voldskriminalitet. Den stigende kriminalitetsrate er et problem både for samfundet og for den enkelte psykisk syge og dennes pårørende. Den øgede kriminalitetsrate blandt skizofrene er vist at hænge sammen med psykosen.

Således må den syge både kæmpe med den psykiske lidelse og leve med at blive yderligere stigmatiseret af eventuel begået kriminalitet. Sammenhængen mellem kriminalitet og psykisk sygdom er i nærværende afhandling belyst gennem to undersøgelser. Dels en registerundersøgelse, der belyser den tidsmæssige sammenhæng mellem kriminalitetsdebut og psykiatrisk kontakt, dels en studie, der belyser, om der er sammenhænge mellem specielle psykopatologiske træk og en kriminel karriere.

I en klinisk epidemiologisk studie (en historisk followup studie) blev de tidsmæssige sammenhænge mellem begået kriminalitet og sundhedsvæsenets erkendelse af den skizofrenes sygdom undersøgt. Dette har relevans for, hvornår en forebyggende indsats bør sættes ind. Forholdene i Danmark er optimale for at udføre en sådan studie, idet såvel Kriminalregisteret som det Psykiatriske Centralregister internationalt set er af høj standard. Til forskel fra forholdene i andre lande anses en forbryder i Danmark for at være skyldig i en begået forbrydelse, selv om han eller hun er sindssyg. Dommen er således med i Kriminalregisteret, men vil være en dom til behandling, såfremt retsvæsenet finder forbryderen utilregnelig på grund af sindssygdom.

Registerstudien omfatter samtlige danskere født 1. november 1963 eller senere, registreret i det Psykiatriske Centralregister med diagnosen skizofreni. Kriminalregisteret blev for denne gruppe eftersat for domme og afgørelser for begåede forbrydelser. Samtlige domme blev gennemlæst, og oplysninger om gerningstidspunkt, den mest voldelige kriminalitet, der førte til domfældelse, selve dommen og eventuelle psykiatriske særforanstaltninger blev registreret.

Den tidligere dokumenterede forhøjede kriminalitetsrate blandt skizofrene blev genfundet. Blandt de 4.619 skizofrene var 51% af mændene og 18% af kvinderne dømt for kriminalitet. Syvogtredive procent af samtlige skizofrene mænd havde påbegyndt en kriminel karriere før første kontakt til psykiatrien. Halvdelen af de begåede drab var begået før første kontakt til psykiatrien. Mere end halvdelen af alle drabsforsøg og andre seksualforbrydelser end voldtægt samt over halvdelen af alle tilfælde af hærværk, begået af mænd, blev begået i tiden før første kontakt til psykiatrien.

Tiltagende flere kvinder blev registreret for vold, jo længere henne i deres sygdomsforløb, de var, og jo mere deres psykiske sygdom blev erkendt af behandlingssystemet. Dette var især tilfældet i sager med brandstiftelse.

Kriminalitet, begået før første psykiatriske kontakt, øgede alderen for første psykiatriske kontakt med 15 måneder, og såfremt der også var begået kriminalitet efter første kontakt, men før diagnosen skizofreni blev stillet, blev diagnosticeringstidspunktet udskudt i yderligere et år. For dem, der ikke havde begået kriminalitet før første psykiatriske kontakt eller før skizofrenidiagnosen, var risikoen for kriminalitet øget, hvis vedkommende var mand (2 gange), misbrugte alkohol eller stoffer (2-5 gange) eller var yngre. Ikke-voldelig kriminalitet begået før første kontakt eller før skizofrenidiagnosen to- til tredoblede risikoen for efterfølgende voldskriminalitet.

Jo bedre vedkommende var kendt i det psykiatriske behandlersystem, desto større sandsynlighed var der for, at den pågældende blev dømt til behandling, eller for, at tiltalen blev frafaldet. Trods dette blev der afsagt ubetingede fængselsdomme i 8% og betingede fængselsdomme i yderligere 8% af de sager, der omhandlede kriminalitet, begået efter at skizofrenidiagnosen var stillet. Dette er imod principperne i den danske straffelovs paragraf 16 og heller ikke i overensstemmelse med de europæiske fængselsregler, som Danmark har ratificeret.

Det er stigmatiserende for den syge ikke alene at være sindssyg, men også at blive betragtet som potentiel voldelig af befolkningen. Den merkriminalitet, der begås af skizofrene, er tidligere vist at hænge sammen med psykosen. Det er således både samfundets, det psykiatriske behandlingssystem og retsvæsenets pligt at opspore de sindssyge så tidligt som muligt, at behandle dem adækvat og at sikre, at deres sociale og familiære netværk forbliver så intakt som muligt.

En tidligere opsporing vil kunne opnås, såfremt retsvæsenets tærskel for at bede om en mentalobservation sænkes. Herudover kunne man forestille sig en slags filter i retsvæsenet, som for eksempel et spørgeskema, der følges op af en psykiatrisk vurdering, såfremt den kriminelle findes mulig psykisk syg. Den sidstnævnte indsats vil kræve udvikling af et spørgeskema samt evaluering af fordele, ulemper og muligheder ved en egentlig screening.

I en tværsnitsstudie blev sammenhængen mellem psykopatologi og kriminalitet, begået før første psykiatriske kontakt med en psykose i det skizofrene spektrum, undersøgt. Undersøgelsen har relevans for, hvilke grupper af syge den kriminalitetsforebyggende indsats bør sættes ind overfor.

Det Nationale Skizofreniprojekt (DNS) inkluderede i et multi-centerprojekt gennem en toårig periode 477 patienter med førstegangpsykose, og deres psykopatologi, funktionsniveau, misbrug og sygdomsindsigt blev undersøgt. De 477 inkluderede udgjorde 27% af samtlige førstegangpsykotiske indlagt på hospitaler i optagelsesområdet i den toårige inklusionsperiode.

Ved en samkøring med data fra Kriminalregisteret undersøgte forskelle mellem dem, der havde begået kriminalitet inden deres førstegangskontakt til psykiatrien for psykose, og dem, der ikke havde.

Blandt de 477 inkluderede havde 30% begået kriminalitet, og de stod for i alt 388 domme. Tidligere kriminalitet blandt førstegangpsykotiske var signifikant associeret med overvejende at være præget af positiv symptomatologi (som for eksempel vrangforestillinger og hallucinationer). Jo lavere den præmorbid intellektuelle funktion og jo bedre den præmorbid psykosociale funktion, begge målt ved PAS, var, desto større var sandsynligheden for at have begået kriminalitet før indexindlæggelsen.

Der var ingen nøglesymptomer, der adskilte de kriminelle fra de ikke-kriminelle, hvorfor grundig udredning er nødvendig i det psykiatriske behandlingssystem for at bedømme risikoen for fornyet kriminalitet, og grundig udredning er nødvendig i retsvæsenet for at bedømme behovet for behand

4.4.3. I 2003 blev der af Justitsministeriets Forskningspulje bevilget midler til en undersøgelse af omfanget af gentagen udsættelse for indbrud i hjemmet. Den engelsksprogede rapport fra studien – **”Repeat Burglary in the Private Danish Home”** – kan i sin helhed læses på Justitsministeriets hjemmeside.

Resumé:

This paper examines the extent and time course of repeat residential burglary in Denmark, and considers their implications for crime prevention.

Repeat victimization refers to the “recurrence of crime in the same places and/or among the same people” (Pease, 1998, 1). International research has demonstrated that a significant proportion of burgled households have been victimized repeatedly. The more frequently a household has been burgled in the past, the more likely it is to be burgled again. Furthermore, prior research indicates that as much as 40%-50% of the burglaries that recur within a year do so within one month. These facts suggest promising avenues for crime prevention, since knowledge of where and when burglaries are likely to recur should help in identifying the places and times where crime prevention might be most effective.

The current study provides the first detailed examination of the extent and time course of repeat residential burglary in Denmark, and the first treatment of registered repeat burglary ever conducted anywhere on a national basis. Data are based on 55,920 burglaries against villas, apartments and farmhouses reported to Danish police between January 1, 2002 and August 31, 2003.

The report had four primary goals:

To provide calendar-year estimates of the annual rate of repeat burglary in Denmark that can be compared to estimates derived internationally.

To examine the Danish household risk of repeat burglary within one year of an initial burglary in order to determine the potential crime preventive effects of treating prior victims.

To measure the time course of repeat burglary in order to evaluate the possibility for increasing the cost-effectiveness of prevention by focusing on the initial period of heightened risk

To provide information pertinent to whether anti-repeat victimization programs, such as those now popular in the UK, make sense in the Danish context.

The primary findings of the study are as follows:

Approximately 1.4% of Danish residences were burgled in 2002.

Among those burgled, 7.9% were burgled again within 365 days of their first burglary. The prevalence of new burglaries within one year at these households (7.9%) was thus 5½ times greater than that for the average Danish household (1.4%).

The prevalence of new burglaries during the coming year rose with the number of prior victimizations, from 7.9% for once burgled households, to 10.5% and 20.2% for twice and thrice burgled households, respectively. Thus, all else being equal, burglary prevention programs aimed at previously victimized households should prevent more burglaries than those directed at a random sample of households.

Just over 19% of all first-repeats and nearly 30% of those at apartments occurred during the first month subsequent to an initial burglary. This initial burst of quick repeats implies that a certain proportion of burglars are returning to collect goods left behind or assumed replaced. The potential for deterring and/or apprehending these burglars should therefore be greatest in the days and weeks immediately following an initial break-in.

Despite this, the speed of recurrence in Denmark seems somewhat slower than elsewhere, indicating that returning burglars may account for a lower proportion of total repeats than they do in some other countries. Preventing repeats thus seems to require a combination of deterring and/or apprehending returning burglars, and reducing the vulnerability or attractiveness of previously burgled properties.

The report concludes with an evaluation of five anti-repeat victimization programs conducted in the UK and Australia.

4.4.4. I 2002 blev der bevilget midler til et projekt om ”**Kvalitetssikring i relation til brugen af aktiviteter på Retspsykiatrisk Afdeling i Nykøbing Sjælland.**” Afdelingsleder Benedikte Volting, Retspsykiatrisk Afdeling i Nykøbing Sjælland, har været ansvarlig for projektet.

Resumé:

Baggrund:

Retspsykiatrisk afdeling består af Sikringsafdelingen (30 pladser), som har landsfunktion, og Pilehus, som er et almindelig lukket retspsykiatrisk afsnit (10 pladser).

Fælles for patienterne er, at de er indlagt i lang tid, sædvanligvis i flere år. Den gennemsnitlige indlæggelsestid på Sikringsafdelingen er 6 år.

Svært psykotiske mennesker har brug for en hverdag med både struktur og indhold. Dette hjælper dem til at styre et indre kaos og til at fastholde den virkelige verden.

Som led i behandlingen, tilstræbes en fast struktur og forudsigelighed. I dagtimerne planlægges med behandlingsaktiviteter, mens der i eftermiddags- og aftentimerne er tilbud om hobby- og fritidsaktiviteter efterfulgt af 8 timer søvn.

Traditionelt har der i psykiatrisk behandling mest været fokus på psykofarmakologi og psykoterapi, men igennem de senere år er der kommet mere fokus på at anvende aktiviteter i behandlingen.

I 1998-2000 var der i afdelingen nedsat en arbejdsgruppe, der analyserede de forskellige aktiviteter. Disse blev opstillet systematisk med angivelse af struktur-, proces- og resultatkrITERIER for hver enkelt aktivitet. Resultatet blev et katalog med de aktiviteter, som anvendes i afdelingen.

Det aktuelle projekt startede i forsommeren 2001 med nedsættelse af en styregruppe.

Formål:

Formålet med projektet var at få udviklet en metode til kvalitetssikring af behandlingsaktiviteterne, omfattende dels en database til registrering af aktiviteterne og dels en overvågningsmodel, der efterfølgende vil gøre det muligt at vurdere og forbedre kvaliteten.

Metode:

Projektets idégrundlag er den klassiske kvalitetscirkel (PUCK-modellen).

Sideløbende med, at projektlederen indhentede tilbud på udvikling af en database, gennemgik styregruppen de forskellige aktiviteter med henblik på at udvælge de mest relevante til brug for det aktuelle behandlingsarbejde i afdelingen.

Der blev opstillet kvantitative mål for gennemførelse af planlagte aktiviteter. Der blev endvidere sat mål for, hvad der var acceptabelt som aflysningsårsag. Data vedrørende disse forhold registreres i databasen for hver enkelt aktivitet.

Der blev endvidere udvalgt en evalueringsmetode mhp. at evaluere patientens psykiske tilstand i forbindelse med hver enkelt aktivitets gennemførelse.

Efter den første Planlægningsfase har vi, i Udførelsesfasen igennem 1 år, registreret ovennævnte omkring aktiviteterne. Vi er nu i gang med Checkfasen for herefter at gå over i Korrektionsfasen, hvor vi formentlig vil ændre på forskellige mål og registreringer i databasen i forbindelse med de erfaringer, der er gjort igennem det første år.

Resultater:

Der er igennem det første år registreret og "raited" godt 3.300 aktiviteter. Som evalueringsværktøj har vi anvendt PANNS (Positiv And Negative Symptom Scale). Patienterne er vurderet (raited) på udvalgte items i forbindelse med gennemførelse af hver enkelt aktivitet. Der er specielt anvendt de negative symptom-items, idet vores forventning er, at aktiviteterne, i højere grad end medicin, kan have en indvirkning netop på disse, mens de positive symptomer sædvanligvis lader sig behandle/lindre af medicin

I checkfasen vurderes det, om PANSS er velegnet som evalueringsværktøj til alle de meget forskellige aktiviteter. Der vil formentlig blive taget andre evalueringsværktøjer i brug, sideløbende med PANSS. Databasen er forberedt til dette. Det vurderes endvidere nu, om det er acceptabelt med de aflysninger, der har været i forbindelse med de planlagte aktiviteter.

De mål, der var sat for gennemførelse af aktiviteterne, er overholdt, men det må vurderes, om der efterfølgende skal ændres på målene. Projektet synes at være velimplementeret i afdelingen.

4.4.5. I 2003 blev der bevilget midler til en undersøgelse af politiets brug af skydevåben. Forskningsprojektet omfatter både en retsdogmatisk og en empirisk del. Nedenstående er resumé af projektets empiriske del, **"Politiets brug af skydevåben 1985-2002"**, der er gennemført af forsker, ph.d. Lars Holmberg. Både den empiriske og den retsdogmatiske del indgår i et nordisk komparativt projekt om politiets brug af skydevåben. Publikation herom forventes i 2005.

Resumé:

Den foreliggende undersøgelse omfatter dansk politis indberetninger om brug af skydevåben 1985-2002, og bygger på en række forskellige kilder med vekslende grad af detaljering og pålidelighed. Det mest omfattende materiale foreligger for perioden 1996-2002, hvor der er foretaget en detaljeret gennemgang af Rigspolitiets database over indberetninger om brug af skydevåben, inklusive CS-gasvåben (tåregasvåben). Undersøgelsens hovedkonklusioner er følgende:

-Antallet af indberetninger om brug af skydevåben har i hele perioden 1985-2002 svinget mellem 196 (i 1998) og 304 (i 1992), ofte med meget store udsving mellem de enkelte år. Gennemsnitligt er der foretaget 247 indberetninger pr. år. I 2002 var tallet 269, stort set det samme antal som i 1985. Der kan ikke ses nogen klar udviklingstendens i politiets anvendelse af skydevåben i undersøgelsesperioden. Dette er bemærkelsesværdigt, fordi danske politifolk altså ikke oftere føler det nødvendigt at beskytte sig med skydevåben i begyndelsen af det nye årtusinde, når der sammenlignes med sidste halvdel af 1980'erne.

-Politiet har i hele perioden skudt og ramt i alt 90 personer, hvoraf 78 blev såret og 12 afgik ved døden som følge af skuddene.

-Der er i perioden i gennemsnit blevet skudt mod politiet 4,3 gange pr. år, i alt 11 politifolk er blevet såret af skud, heraf er 2 afgået ved døden.

-Antallet af tilfælde, hvor politiets brug af skydevåben er vurderet til at ligge uden for de rammer, som kundgørelsen herom fastsætter, er forsvindende lille.

-En foreløbig sammenligning med Norge og Sverige (korrigeret for forskelle i befolkningens størrelse) viser, at dansk politi bruger skydevåben i lidt mindre omfang end det svenske politi, og væsentlig mere end det norske politi, hvis tilgang til skydevåben er langt mere begrænset.

For perioden 1996-2002, hvorfra de mest detaljerede data findes, gælder følgende:

-I 28 procent af de indberettede episoder har politiets modparter været bevæbnet med skydevåben.

-I 31 procent af episoderne har de deltagende betjente fået forhåndsoplysninger om, at modparten var bevæbnet med skydevåben, uden at dette faktisk var tilfældet. For stikvåben og andre våben er denne fejlprocent langt lavere.

-I 46 procent af indberetningerne har modparten været bevæbnet med enten skyde- stik- eller andre våben, og i 9 procent af episoderne er politiet blevet truet med våben.

-I gennemsnit drejer hver tredje indberetning om brug af skydevåben sig om såkaldte planlagte eller ledede aktioner, hvor der har været tale om overordnet kommando eller planlægning på forhånd, f.eks. ved anholdelsesaktioner. Resten af indberetningerne omhandler spontant opståede episoder. Der er ingen klar udviklingstendens i fordelingen mellem de to typer indsatser.

-Uniformeret politi står for langt hovedparten af indberetningerne, civilklædt politi – som ikke defineres nærmere i datamaterialet – for gennemsnitligt 13 procent. Der er en svagt stigende andel af

civilt politi i indberetningerne med skudafgivelse fra de senere år. En mulig forklaring herpå kan være, at civilklædt politi i stigende omfang anvendes i indsatser over for alvorlig kriminalitet.

-Tåregas er afgivet i 7 procent af episoderne. Sammenlignes episoder med og uden gasafgivelse, er der ikke nogen forskel i andelen af episoder, hvor politiet afgiver sigtede skud.

-Datamaterialet giver også mulighed for en vurdering af virkningen af, at politiet fra 1998 og frem har udfaset de gamle pistoler af mærket Walther 7,65 mm til fordel for en Heckler & Koch 9mm. Den nye pistol anvender ikke, som den tidligere, helkappet ammunition, men i stedet en type ammunition, Action 3, som afsætter en større del af sin energi i kroppen på den person, der rammes. Der er endnu relativt få indberetninger, som omhandler den nye pistoltype, men det tilgængelige materiale tyder ikke på, at den nye type pistol/ammunition udgør en større risiko for dem, der bliver ramt. Således er i perioden i alt 7 personer blevet ramt med den nye pistol, og heraf er én afgået ved døden. For den gamle pistoltype er tallene 26, hvoraf 5 er døde. Der skal naturligvis tages forbehold for den korte tidsperiode, men umiddelbart tyder intet på, at den nye pistoltype skulle føre til flere fatale skader end den gamle.

4.4.6. Der blev i 2002 bevilget et mindre beløb til gennemførelse af dataindsamling til en studenterafhandling vedrørende **“The accursed share of nightlife – A study of intoxication”**. Afhandlingen er skrevet af antropologistuderende Sebastien Tutenges fra Antropologisk Institut ved Københavns Universitet.

Resumé:

This thesis is a study of alcohol and drug use among young people in Ringsted between the ages of 16-24 years. The focus is on intoxication. I attribute two meanings to the term “intoxication”: it is the action of modifying the ordinary ways of perception, behaviour and communication, and the condition of being so modified. The aim of the study is thus to elucidate some of the essential characteristics of the act and the state of intoxication.

A leitmotif in my investigations is the phenomenological advice that it is things in themselves that will teach us what they are. I analyse intoxication per se, treating it as a meaningful and valuable phenomenon, and I do my best to avoid the pitfall of explaining alcohol and drug use away by reducing it to bio-chemical determinations, psychological problems, social circumstances, or any other antecedent conditions. The ambition of this study is not to find solutions to the many problems that intoxicants create in our society, but rather to present an in-depth description of intoxication as such.

This focus on intoxication per se makes this study slightly different from much of the existing literature on intoxicants. There is a strong tendency in the existing literature to treat intoxication en passant and focus on the “background” or the “underlying causes” of alcohol and drug use. Intoxication is often treated as a mere symptom or an epiphenomenon of some sort of problem, injustice or pathology. In the social sciences, for instance, many scholars argue that young people intoxicate themselves because they live in a social world that somehow has gone awry. Some scholars put the blame on the process of globalization – it is said that contemporary youth seek states of intoxication because they have been marginalized and are facing bleak prospects in the work force. Other scholars blame post-modernity – it is suggested that youth seek refuge in intoxicants because they are unable to handle the many choices that post-modern life offers them; because they are overwhelmed by the expectations that are imposed upon them by their parents and the educational system; and because they are left alone in a world where tradition and social networks have crumbled. These explanatory models present us with valuable information about the social world that surrounds contemporary youth, but the explanations often rest on a simplistic understanding of intoxication. Intoxication is characterised by what it’s not – it is presented as an absence of problems. Alcohol and drugs are treated as problem solvers that help people to escape from the nuisances of everyday life. This study concludes that youth at large intoxicate themselves because they find it inherently fun and fulfilling. It is suggested that the intake of intoxicants should be visualized, first of all, as a movement towards and not only as a movement away from.

It is argued, furthermore, that the intake of intoxicants can be conceptualised as a ritual. This ritual is generally carried out on Thursday, Friday and Saturday nights, and it usually takes place in commercial locations (bars, discotheques, hash clubs) that earn money on alcohol or drug sales. These locations have considerable influence upon the young. They employ an array of sophisticated sales techniques that incite the young to increase their use of intoxicants. However, the ritual of going out is not only about alcohol and drug consumption. On nights out, the youth destabilize their bodily habits and make a transition into states of intoxication. This transition is made possible by four different factors: communion, intoxicants, music and body techniques. The youth almost exclusively intoxicate themselves in communion. Without this factor, communion, the act of intoxication is unfeasible. The youth need the companionship of others in order to “get it going” and “have fun”. They resent the ones who consume intoxicants alone – such people are attributed derogative labels such as “alcoholic” or “junky”. Thus, communion may be conceived as a necessary “prerequisite” for the states of intoxication that the youth attain in the ritual of going out. I find it useful to consider the three remaining factors – intoxicants, music and body techniques – as “techniques of intoxication”. Each of these techniques can, by themselves, induce states of intoxication. Thus, the act of intoxication is carried out in communion and by means of intoxicants, music and body techniques. This study demonstrates moreover that the act of intoxication can be divided into three main phases: “the pre-party”, the state of intoxication, and “the after party”.

An urge for transgression is discernable among the youth. This urge tends to be kept down in daily life, but on nights out it is complied with, openly celebrated and exhausted. Three types of transgressions are commonly practiced on nights out. Intoxicated young people have a penchant for wildness, degradation and excess. Such transgressions tend to be viewed with suspicion and dislike in mainstream society. This study demonstrates, however, that the transgressions form a dynamic force in social life. They are – just like norms and rules – a necessary part of human existence. The nightly transgressions prevent stagnation by breaking rules, they ensure stability by affirming the necessity for order, and they make it possible to evaluate the prevailing order of things.

This study proposes that some of the essential characteristics of the state of intoxication can be grasped by means of the following analytical constructs: Fraternization, ethics of the instant, revolt and reflexive immoralism. These constructs summarize and illuminate most of the activities and occurrences taking place in the ritual of going out. The term “fraternization” refers to the intimacy and fellow feelings that arise among intoxicated people; “ethics of the instant” designates the care-free and hedonistic preoccupation with the present moment that generally seizes intoxicated individuals; to “revolt” means to challenge the status quo, not in order to change it, but just “for the hell of it”; and “reflexive immoralism” refers to an ambiguous, normative system prevailing among intoxicated people – it encourages moral disobedience and experimentation.

4.4.7. Der blev i 2001 bevilget midler til udarbejdelse af en ph.d.-afhandling om **“Sentencing to Imprisonment. A Socio-Legal Study of Decisions to Incarcerate in Criminal Cases in Danish County Courts”**. Afhandlingens forfatter er ph.d. Rasmus Wandall fra Københavns Universitet.

Resumé:

Projektets retssociologiske formål er at belyse strafferetlige domme til ubetinget fængsel, som de kommer til udtryk i byretters daglige beslutningsvirksomhed. Emnet er sparsomt belyst gennem tidligere empirisk forskning. Det undersøges kvantitativt i undersøgelse 1, hvilke faktorer der har en effekt på valget af ubetinget fængsel, dels undersøges det kvalitativt i undersøgelse 2, hvordan domme til ubetinget fængsel konstrueres gennem en byrets daglige beslutningsproces. De to undersøgelser er komplementære.

Undersøgelse 1

I undersøgelsen indgår sanktionsvalg i 227 sager om indbrud i privat ejendom og sanktionsvalg i 273 sager om vold, behandlet ved seks danske byretter i år 2000. Indbrudssagerne udgør et års sager, voldssagerne 1/3 tilfældigt udvalgte sager. For hver sag er dombøger og retsbøger gennemgået, og supplerende sociale oplysninger om gerningspersonerne indhentet gennem Danmarks Statistik. Der inddrages på denne baggrund et større antal effektvariable relateret til den kriminelle gerning, tiltaltes kriminelle fortid, tiltaltes personlige og sociale forhold samt til en række procesuelle forhold. På denne baggrund er to datasæt skabt til videre undersøgelse. Datasættene er ana-

lyseret ved hjælp af simple korrelationsanalyser og ved hjælp af multiple logistiske regressioner (additive og interaktionsmodeller) for derved at kontrollere for effekten af flere variable på samme tid. De respektive slutmodeller forklarer, hvad der svarer til henholdsvis 81 % (indbrudssager) og 57 % (voldssager) af variationen.

Resultaterne viser generelt, at den kriminelle gerning, den tiltaltes personlige og sociale forhold, tiltaltes tidligere kriminalitet og flere processuelle forhold har en selvstændig effekt på domme til ubetinget fængsel. Ingen af de tre typer af faktorer kan udelades helt af de statistiske analyser. Herunder tyder resultaterne særligt på, at:

1) gerningens grovhed – mod forventning – spiller en yderst begrænset rolle i sager om indbrud i privat ejendom. Det er kun i de få sager, som behandles som domsmandssager, at ekstremt høje værdier af det stjålne kan vises at have en effekt. Antallet af indbrud kan ikke i nogen typer af sager vises at have en signifikant effekt.

2) der foregår en social forskelsbehandling: I indbrudssagerne derved, at tiltaltes ekstremt lave eller manglende indkomst har en positiv effekt på beslutningen om at anvende ubetinget fængsel; i voldssagerne derved, at særligt tiltaltes stabile familiemæssige og samlivsmæssige forhold har en negativ effekt på valget af ubetinget fængsel.

3) tiltaltes manglende fuldstændige tilståelse, henholdsvis behandlingen af sager som domsmandssager, har en positiv effekt på valget af ubetinget fængsel.

4) i sager om indbrud i privat ejendom synes identiteten af byretten at have en signifikant effekt på valget af ubetinget fængsel.

Undersøgelse 2

Projektets anden empiriske undersøgelse er kvalitativ og baseret på 3½ måneders daglige observationer af kommunikation i og omkring retssalene i en større dansk byret, Retten i Roskilde, samt på interviews med de centrale retssalsaktører – dommerne, forsvarsadvokater og anklagere – ved samme ret. Der gennemførtes 13 semi-strukturerede interviews, alle optaget, transskriberet og kodet.

Undersøgelsen tager udgangspunkt i tidligere udenlandsk forsknings påvisning af, at der gennem den daglige interaktion mellem dommer, anklager og forsvarer skabes en fælles historie og derigennem en fælles forståelsesramme for beslutningsvirksomheden i retssalen. Undersøgelsen beskriver, hvordan domme til ubetinget fængsel konstrueres i denne forståelsesramme og dermed de meningsbærende strukturer, som domme til ubetinget fængsel bliver til i gennem daglig beslutningsvirksomhed. Særligt er det interessant ved disse strukturer, at de forener mange forskelligar-

tede og umiddelbart konfliktfyldte betydninger i beslutningsprocessen. Mange af disse konfliktfyldte betydninger kendes ikke fra formelle beskrivelser af sanktionsvalget. Dernæst udforsker undersøgelsen de kommunikationsformer, som beslutningsvirksomheden konstrueres gennem. Det er i denne forbindelse særligt interessant, at valget af ubetinget fængsel konstrueres både gennem åbne og gennem skjulte former for kommunikation. Retssalens formelle organisering af kommunikation danner således ikke de ydre kommunikative rammer, men indsætter blot et skel mellem åben og skjult kommunikation i retssalen. Gennem åben kommunikation konstrueres domme til ubetinget fængsel som en afvejning mellem gerningens grovhed og tidligere ligeartet kriminalitet på den ene side og tiltaltes gode personlige forhold og ungdom på den anden side. Inddrager man derimod også skjulte former for kommunikation, ses det, at domme til ubetinget fængsel konstrueres som spørgsmål om langt flere og retligt set mere problematiske forhold.

4.4.8. I 2004 blev der af Justitsministeriets Forskningspulje bevilget midler til en undersøgelse af tidsmønstret for indbrudstyverier i hjemmet. Rapporten – ”**Temporal Patterns of Danish Residential Burglary**” – kan i sin helhed læses på Justitsministeriets hjemmeside. Undersøgelsen er gennemført af forsker, ph.d. Dave Sorensen, København Universitet.

Summary:

The report examines the distribution of residential burglary in Denmark. Specifically, it examines 31,081 completed burglaries (with entry or loss) at villas, apartments and farmhouses reported to police in 2002 by season/month/week of year, day of week, and hour of day.

The report has two purposes: (1) to describe a method for estimating the temporal distribution of crimes - such as burglary and auto theft - that are difficult to pinpoint precisely in time, and (2) to provide an overview of the days and times when reported burglaries occur. The distribution of burglary across time is interesting because it suggests the days and times at which crime prevention efforts should be most effective.

Only 13% of the cases examined in this report involved burglaries where residents could pinpoint the time of occurrence down to a one-hour period. In half of all cases, residents could not even pin it down to an eight-hour period. The current report uses the weighted estimate approach to deal with the temporal ambiguity inherent to burglary data. The weighted estimates approach assigns a probability to each hour during which a burglary might have occurred based on the number of hours separating the time at which residents last left their homes in tact and the time they returned to find their homes burgled. This procedure results in a smooth curve in which precise temporal estimates are given more weight than imprecise estimates.

Burglars strike less frequently during spring and summer than in fall and winter. This is presumably due to a combination of temperature and hours of daylight since the warmer, lighter seasons are characterized by the informal surveillance of garden users, the difficulty of judging home occupancy on the basis of interior lighting, and the lack of cover of darkness. The peak season for burglary is winter – largely attributable to Christmas. Christmas is not only “the children’s party,” but also “the burglars’ party.” The four most active burglary days in 2002 were December 24, 25, 26, and 23, in that order.

Yet these patterns differ somewhat by property type. While burglaries in villas and apartments clearly peak in December, the proportion of burglaries committed against farmhouses does not. The absence of a December peak in farmhouses probably reflects higher rates of occupancy in farmhouses around Christmas.

Burglaries in villas and apartments are most frequent on Fridays and Saturdays. Burglaries in farmhouses follow a completely different rhythm, peaking during the workweek (Mondays - Fridays) and decreasing on Friday nights and throughout the day on Saturday.

The busiest hour of the week for burglaries in villas is 20:00 on Saturday nights. On Mondays through Thursdays, burglaries in villas peak at 11:00 while residents are at work, but also show a distinct, secondary peak at 19:00. These patterns are remarkably stable on weekdays. Patterns on Fridays are mixed – reflecting the fact that the early part of Friday behaves like a workday (small peak at 11:00), while the latter part of Friday behaves like a weekend (big peak 20:00).

Hourly patterns in apartments are similar to those for villas, except that the midday peaks on weekdays tend to come somewhat later in the day – between 12:00 and 14:00 as opposed to 11:00. Burglary patterns in apartments on Fridays are also characterized by both weekday and weekend characteristics, though the midday peak at 14:00 is slightly higher than the evening peak at 20:00. The absolute peak for the week at apartments is Sunday at midnight, which represents a carry-over from the activities of Saturday night.

Farmhouses, on the other hand, suffer a relatively low rate of burglary on Friday and Saturday nights. Like villas, weekday peaks in farmhouses are relatively consistent, all lying at 10:00 or 11:00. The absolute peak for the week at farmhouses is 11:00 on Thursdays.

Examination of hour of day by day of week and season, however, suggests that the secondary, evening peaks for burglary on weekdays are only present during the darker months.

Hourly patterns for attempted burglaries differ somewhat from those for completed burglaries. The final figure in the report demonstrates that the inclusion of attempts in the analyses described above

would have resulted in averaged distributions that failed to accurately capture either completed or attempted burglaries.

The differences in distributions obtained by type of property, season, and completed versus attempted crimes indicate that the calculation of average trends for burglary – or any other crime, for that matter – should be avoided.